

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Македонија
Goce Delcev University in Stip,
Macedonia

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Трета меѓународна научна конференција Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО
FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип Штип Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Македонија
Goce Delcev University in Stip,
Macedonia

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Трета меѓународна научна конференција

Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ СБОРНИК СТАТЕЙ CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип Штип Stip

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

821(062)
811(062)
316.7(062)
37(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција (3 ; 2018 ; Штип)

Филологија, култура и образование [Електронски извор] : зборник на трудови / Трета меѓународна научна конференција, 26-27 април 2018, Штип = Филологија, култура и образование : сборник статей / Третья международная научная конференция, 26-27 апреля 2018, Штип = Philology, culture and education : conference proceedings / Third International Scientific Conference, 26-27 April 2018, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце Делчев” = Универзитет имени Гоце Делчева = Shtip : Goce Delcev University, 2018

Начин на пристап (URL): <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>. - Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Текст во PDF формат, содржи 737 стр. , табели, граф. прикази. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 27.12.2018. - Abstracts кон повеќето трудови. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-593-9

1. Насп. ств. насл.

а) Книжевност - Собири б) Јазици - Собири в) Култура - Собири г)
Образование - Собири

COBISS.MK-ID 109270026

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стојановска Иванова (Македонија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Јулиа Дончева (Бугарија)
Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (Босна и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Михал Ванке (Полска)
Мајкл Рокланд (САД)
Даниела Костадиновиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Тамара Валчик-Булиќ (Србија)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Нецати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Ерол Чалшкан (Турција)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Технички секретар

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Билјана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков
Марица Тасевска
Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com
Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓергиевска (Македонија)
Мария Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стојановска-Иванова (Македонија)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Софја Заболотная (Россия)
Татјана А. Тернова (Россия)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Јулиа Дончева (Болгария)
Биљана Мариќ (Боснија и Херцеговина)
Душко Певуља (Боснија и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриелла Б. Клејн (Италија)
Ева Бартос (Польша)
Михал Ванке (Польша)
Мајкл Рокланд (США)
Даниела Костадинович (Србија)
Селена Станкович (Србија)
Тамара Валчич-Булич (Србија)
Ахмед Ѓюншен (Турција)
Неджати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Эрол Чал'шкан (Турција)
Карин Рукэ-Брутэн (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Ученый секретарь

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Билјана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техническое редактирование

Костадин Голаков
Марица Тасевска
Славе Димитров

Адрес организационог комитета

Универзитет им. Гоце Делчева – Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронежски државни универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-сајт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Daniela Koceva (Macedonia)
Dragana Kuzmanovska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Tatjana Stojanovska-Ivanova (Macedonia)
Violeta Dimova (Macedonia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Tatjana Atanasoska (Austria)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)
Wolf Ochlies (Germany)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Ewa Bartos (Poland)
Michal Wanke (Poland)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Necati Demir (Turkey)
Şerife Seher Erol Çalişkan
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Michael Rockland (USA)

Conference secretary

Marica Tasevska
Irina Arzhanova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Maryana Rozenfeld (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Snezana Kirova (English)

Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Kostadin Golakov

Marica Tasevska

Slave Dimitrov

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State Universiy

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Adili Bujar – CHALLENGES AND PERSPECTIVES OF INTERCULTURAL EDUCATION IN MACEDONIA	13
2. Angelovska Irena – MULTICULTURAL MUSIC EDUCATION- OPPORTUNITIES, ACHIEVEMENTS, IMPROVEMENTS	21
3. Асимопулос Панаџис – НЮАНСЫ НИЦШЕАНСКОГО НИГИЛИЗМА В ФЁДОРЕ ДОСТОЕВСКОМ: «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ» И «БЕСЬ»	33
4. Балек Тијана – АКЦИОЛОШКИ ПОТЕНЦИЈАЛ ФРАЗЕМА С КОМПОНЕНТАМА НЕБО И ЗЕМЉА У РУСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ – КВАЛИФИКАЦИЈА ЉУДСКИХ ОСОБИНА И СИТУАЦИЈА	45
5. Бужаровска Елени – ПРИМАРНОСТА НА СЕМАНТИЧКИОТ ПРИОД ВО АНАЛИЗАТА НА ГЛАГОЛИТЕ	53
6. Величковска Родна – ЖЕТВАТА И ЖЕТВАРСКОТО ПЕЕЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА (КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ).....	65
7. Веселиновска Снежана Ставрева – СТАВОВИТЕ И МИСЛЕЊАТА НА СТУДЕНТИТЕ ОД ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ ЗА СВОЈАТА ОСПОСОБЕНОСТ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВАТА ПО ПРИРОДНИ НАУКИ	75
8. Гладышева Светлана Николаевна – БЕЛАЯ АРМИЯ В ПУБЛИЦИСТИКЕ А. И. КУПРИНА, И. С. ШМЕЛЕВА И Р. Б. ГУЛЯ	87
9. Голаков Костадин, Ниами Емил – СТИЛОТ НА ПРЕВОДОТ НА ДРАМАТА НА А. П. ЧЕХОВ „ВИШНОВАТА ГРАДИНА“ ОД МАРИЈА НАЈЧЕВСКА-СИДОРОВСКА.....	95
10. Грачева, Жанна – ПОХВАЛА, КОМПЛИМЕНТ И ЛЕСТЬ КАК РЕЧЕВОЈ АКТ (НА МАТЕРИАЛЕ ТВОРЧЕСТВА В. НАБΟΚΟΒΑ)	103
11. Гркова Марија – УСВОЈУВАЊЕТО НА ПЕРФЕКТОТ ВО IX ОДДЕЛЕНИЕ ВО ШТИПСКО	109
12. Грујовска Сашка – ГРАМАТИЧКИ СРЕДСТВА ЗА ОЗНАЧУВАЊЕ ПРЕКАЖАНОСТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	119
13. Денкова Јованка – КЕРОЛОВСКАТА ФАНТАСТИКА НА ЈАН ЛАРИ	127
14. Денковска Милица – ПАТУВАЊЕТО КАКО ИСТРАЖУВАЧКИ КОНЦЕПТ ВО КНИЖЕВНИТЕ СТУДИИ.....	139
15. Деревская Евгения – ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРОВ, ХАРАКТЕРИЗУЮЩИЕ ЧЕЛОВЕКА ПО ЕГО ОТНОШЕНИЮ К ТРУДУ (ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ)	149
16. Дѳгтева Ярославна – ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД В РОМАНЕ «ИДИОТ» Ф. М. ДОСТОЕВСКОГО	155
17. Димитриева-Горѓиевска Марина – ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА. УЛОГАТА, СТАВОВИТЕ И ЗАДАЧИТЕ НА НАСТАВНИКОТ ВО НАСТАВНИОТ ПРОЦЕС	161

18. Димова Марија Ѓорѓиева – (ИНТЕР)ТЕКСТУАЛНИ ТРАНСМИГРАЦИИ	169
19. Донеv Драган, Крстева Марија – ПОТРЕБАТА ОД ПРЕВОДОТ ВО ГЛОБАЛИЗИРАНИОТ СВЕТ	179
20. Ѓорѓиевска Ева – СЕМИОТИКАТА НА „ПРАШКИТЕ ГРОБИШТА“ ОД УМБЕРТО ЕКО	185
21. Erol Çalişkan, Şerife Seher – AN EXAMPLE TO THEATRICAL VILLAGE PLAYS FROM THE BOLU REGION: HASAN PLAY	195
22. Žigić Vesna - SOCIAL NETWORKS AND EDUCATION OF THE BLIND AND VISUALLY IMPAIRED STUDENTS	203
23. Ivanovska Lela – THE ROLE OF METACOGNITIVE LISTENING STRATEGIES IN LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE	213
24. Jugreva Marija – LEXICAL PROCESSING: MODELS OF WORD RECOGNITION	221
25. Караниколова-Чочоровска Луси – ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ТРАДИЦИЈАТА И МЕНТАЛИТЕТОТ ВО РАСКАЗОТ „СТАРИТЕ ДНИ“ ОД БОРА СТАНКОВИЌ	229
26. Кирова Снежана, Кузмановска Драгана, Иванова Биљана – ФРАЗЕОЛОГИЗМИ СО БРОЕВИ ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	237
27. Kitanovska–Kimovska Sonja, Neshkovska Silvana – HANDLING OF CULTURE-SPECIFIC TERMS IN TRANSLATION	247
28. Ковачева Лидија – СИМБОЛИКАТА НА РОЗАТА ВО РИМСКИТЕ ПРАЗНИЦИ И ПОГРЕБНИТЕ ОБИЧАИ И ВО МАКЕДОНСКАТА НАРОДНА ТРАДИЦИЈА	259
29. Kovačević Maја – COMPOUNDS IN THE SERBIAN ENGINEERING DISCOURSE	267
30. Кожинкова Весна – КУЛТУРНИОТ И ЕТНИЧКИОТ ИДЕНТИТЕТ НА ЕГЕЈСКИТЕ МАКЕДОНЦИ ВРЗ ПРИМЕРИ ОД МАКЕДОНСКИОТ РОМАН	275
31. Коцева Ана – A CROSS-CULTURAL STUDY OF COMPLAINT STRATEGIES BY MACEDONIAN AND AMERICAN HIGH-SCHOOL STUDENTS	287
32. Коцева Весна, Тодорова Марија – КРЕИРАЊЕ НА АКТИВНОСТИ СО СТРУКТУРИРАН ИНПУТ ВО РАМКИТЕ НА ПОУЧУВАЊЕТО ГРАМАТИКА СО ОБРАБОТКА НА ИНПУТ	293
33. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана – РАЗВОЈОТ НА КУЛТУРАТА ПОД ВЛИЈАНИЕТО НА КОМУНИКАЦИОНИТЕ МЕДИУМИ	301
34. Кузмановска Драгана, Мрмеска Викторија – КОЛОКАЦИИТЕ КАКО НЕИДИОМАТСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ ПРОСЛЕДЕНИ ПРЕКУ ПРИМЕРИ ОД ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	309
35. Кусевска Марија, Ивановска Билјана, Даскаловска Нина – УЛОГАТА НА ЕМПИРИСКИТЕ ИСТРАЖУВАЊА ЗА РАЗВИВАЊЕ ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА КАЈ ИЗУЧУВАЧИТЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ	317
36. Kyrchanoff Maksym W. – NON-ACADEMIC FORMS OF CONSTRUCTIVISM IN FOLK HISTORICAL IMAGINATIONS IN MACEDONIA AND SLOVENIA	325
37. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ОТРИЦАТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ ПЕЧАТНЫХ СМИ	333

38. Lah Meta – GAMES SERVING AS DIDACTIC TOOLS: ATTITUDES OF PROSPECTIVE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES	339
39. Леонтиќ Марија – ИДНО ВРЕМЕ ВО ТУРСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	349
40. Лесных Наталья – ДЕ- И РЕМИФОЛОГИЗАЦИЈА ИСТОРИИ В ПЬЕСЕ М. УГАРОВА «ГОЛУБИ».....	361
41. Ljubicic Gordana – IS GRAMMAR-TRANSLATION METHOD REALLY DEAD	371
42. Ljubotenska Dragana – SOCIAL MEDIA AND THE LATEST TENDENCIES IN WORD FORMATION AMONG TEENAGERS	379
43. Маролова Даринка – ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ПРЕВОДНА ЕКВИВАЛЕНТНОСТ МЕЃУ СПЕЦИФИЧНИТЕ ГРАМАТИЧКИ ФЕНОМЕНИ ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	385
44. Магдинчева-Шопова Марија, Бошков Тајјана, Јошески Душко – ФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНОТО РАБОТЕЊЕ	395
45. Мартиновска Виолета – ПРИДОНЕСОТ НА АКАДЕМИК ВЛАДИМИР МОШИЊ ЗА СЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ ВО МАКЕДОНИЈА	405
46. Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела – ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА: НОВИ ИСТРАЖУВАЊА ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА ПРАКТИКА	411
47. Митковска Лилјана – ИЗРАЗУВАЊЕ НАДВОРЕШНА ПРИСВОЈНОСТ: МАКЕДОНСКИОТ НАСПРЕМА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК	419
48. Младеноски Ранко – ПОЕЗИЈАТА ВО РОМАНИТЕ НА ВЕНКО АНДОНОВСКИ	429
49. Morris Kevin – CHINESE CUBANS. TRANSNATIONAL ORIGINS AND REVOLUTIONARY INTEGRATION	439
50. Нагина Ксения – ДИАЛОГ М. КУНДЕРЫ И Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО: К ВОПРОСУ О ПРЕСТУПЛЕНИИ И ЕГО МОТИВАХ	451
51. Николенко Делфина Јованова – КОРЕЛАЦИЈА, МОРФОЛОШКА АНАЛИЗА И ИНТЕРКУЛТУРНА КОМУНИКАЦИЈА МЕЃУ ЗБОРУВАЧИТЕ НА СЛОВЕНСКИТЕ ЈАЗИЦИ	461
52. Николовска Виолета – СЕМАНТИЧКО-СИНТАКСИЧКИ ИМПЛИКАЦИИ НА ГЛАГОЛОТ ЧУВСТВУВА	469
53. Обухова Елена – ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ИМЕН СОБСТВЕННЫХ С РУССКОГО ЯЗЫКА НА МАКЕДОНСКИЙ ЯЗЫК НА ПРИМЕРЕ РОМАНА Д.ДАНИЛОВА «ОПИСАНИЕ ГОРОДА»	477
54. Овсянникова Ксения – РЕДАКТОРСКАЯ ПРАКТИКА В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ: ЦЕЛИ, ЗАДАЧИ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.	485
55. Павлова Ирена, Ивановска Билјана – ЗБОРООБРАЗУВАЧКИ ПРОЦЕСИ КАЈ ГЛАГОЛИТЕ ИЗВЕДЕНИ ОД СОПСТВЕНИ ИМИЊА ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	491
56. Panajotović Artea – YIN-YANG DUALISM IN GETHENIAN BIOLOGY AND POLITICS IN URSULA K. LE GUIN’S THE LEFT HAND OF DARKNESS	499

57. Петреска Весна – ЖИВОТИНСКИОТ КОД ВО СВАДБЕНАТА ОБРЕДНОСТ: КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ МЕЃУ МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА	507
58. Петровска-Кузманова Катерина – НАРОДНА ДРАМА, МАКЕДОНСКО-РУСКИ ПАРАЛЕЛИ	515
59. Pop Zarijeva Natalija, Iliev Krste – LADY CAROLINE LAMB AND LORD BYRON: GLENARVON - A VAMPIRE OR A WANDERING JEW.....	523
60. Продановска-Попоска Весна – ПРЕГЛЕД НА МАКЕДОНСКИОТ И АНГЛИСКИОТ ГЛАСОВЕН СИСТЕМ: ВЛИЈАНИЕТО НА МАЈЧНИОТ ЈАЗИК ВО СОВЛАДУВАЊЕТО НА ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР НА АНГЛИСКИ ЈАЗИК	529
61. Ристова-Михајловска Милена – ЖАНРОТ ПОЛЕМИКА ВО ДОМАШНАТА И СВЕТСКАТА ЛИТЕРАТУРА.....	541
62. Рыбачева Лариса – ВЕРБАЛИЗАЦИЈА ЕМОЦИЈ В РУССКОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА	549
63. Сахарова Дарња – МЕСТО НАУЧНО-ПОПУЛЯРНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ В ЖИЗНИ СОВРЕМЕННЫХ ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ: ИТОГИ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ. РЕДАКТОРСКИЙ АСПЕКТ	555
64. Сидорова Елена, Швецова Ольга – МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА В ШКОЛЕ И ВУЗЕ: ТОЧКИ СОПРИКОСНОВЕНИЯ, ПРОБЛЕМЫ, ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.	563
65. Симонова Светлана, Белоусов Арсений – К ПРОБЛЕМЕ ЭТИКО-ЭСТЕТИЧЕСКОГО СИНТЕЗА В РУССКОЙ ФИЛОСОФИИ ХХ ВЕКА	571
66. Симоска Силвана – „СВЕТОТ КАКО ПОЛЕ ЗА КУЛТУРЕН НАТПРЕВАР МЕЃУ НАРОДИТЕ“ – ТЕОРИСКИТЕ ПРЕМИСИ ЗА КУЛТУРАТА НА ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ	581
67. Станојоски Игор – КОНКЛУЗИВОТ ВО БУГАРСКИОТ ЛИТЕРАТУРЕН ЈАЗИК И ВО МАКЕДОНСКИТЕ ДИЈАЛЕКТИ	591
68. Stojanovska-Ilievaska Natasha - THE MACEDONIAN COMPONENT OF THE 1. INTERNATIONAL CORPUS OF LEARNER ENGLISH	597
69. Сулејмани Умит - ПРЕЧКИ ВО КОГНИТИВНОТО УЧЕЊЕ ОД АСПЕКТ НА НАСТАВНИЦИТЕ	603
70. Тантуровска Лидија – „ВАСИЛИА ПРЕКРАСНА“	613
71. Тасевска Марица, Миленкоска Милкица - ЗАСТАПЕНОСТА НА ВЕШТИНАТА ЗБОРУВАЊЕ ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК	635
72. Тернова Татјана – ПРОБЛЕМА НОВИЗНЫ В ЛИТЕРАТУРА АВАНГАРДА: РУССКИЙ ИМАЖИНИЗМ	643
73. Тихонова Ольга – ГЕНДЕРНЫЕ АСПЕКТЫ КРИМИНАЛЬНОГО ЖАНРА В СОВРЕМЕННЫХ ГЕРМАНО-СКАНДИНАВСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ И ТЕЛЕВИЗИОННОМ КИНО	651
74. Тодорова Марија, Коцева Весна – УСВОЈУВАЊЕ НА ТРЕТ ЈАЗИК (J3)	659
75. Trajchev Stefan, Trajchovska Marina – THE PLURILINGUALISM CONCEPT IN THE LEARNING OF THE SECOND FOREIGN LANGUAGE	665
76. Тренчовска Софија – КАРНЕВАЛИСТИЧКОТО НАСПРОТИ ХУМАНИСТИЧКОТО ДОЖИВУВАЊЕ НА СВЕТОТ	673

77. Тренчовски Горан – ДИОНИЗИСКОТО ВО ДРАМАТА „СЛОВЕНСКИ ОРФЕЈ“	681
78. Ulanska Tatjana – TEACHING CULTURE IN THE FOREIGN LANGUAGE CLASSROOM IN ALL LEVELS OF EDUCATION IN MACEDONIA	691
79. Урумова-Марковска Славица - ЃАВОЛОТ И САМОВИЛИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ФОЛКЛОР И НИВНАТА ИМАГИНАРНА ПРЕОБРАЗБА ВО РАСКАЗИТЕ НА МИТКО МАЏУНКОВ	701
80. Фьон Фам Май – УСТАРЕВИШИЕ НАИМЕНОВАНИЯ ОДЕЖДЫ 1. В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ И.А. БУНИНА	709
81. Hadzi-Nikolova Adrijana, Tasevska Marica – EDUCATIONAL TECHNOLOGY, THREAT OR BENEFIT TO TEACHERS	715
82. Чарыкова Ольга – ЭТНОКУЛЬТУРНАЯ СПЕЦИФИКА МЕТАФОРИЧЕСКОЙ НОМИНИЦИИ	727
83. Чурсина Дарья – НАИМЕНОВАНИЯ ЖИЛИЩА В ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРАХ В ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ	735
84. Шеху Флорина, Котева Мојсовска Татјана – ПОСТАВЕНОСТА НА КОМУНИКАЦИСКИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ ВО ИНИЦИЈАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА НАСТАВНИЦИ	741
85. Шутаров Васко – ПРОЕКЦИИ ЗА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА, СПОРЕД „НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ НА КУЛТУРАТА ВО Р. МАКЕДОНИЈА ЗА ПЕРИОДОТ 2018-2022 ГОДИНА“	751
86. Wanke Michal – MOVING LAB BEYOND THE BORDERS. RESEARCH NOTES A PROPOS THE FREEDOMBUS INTERDISCIPLINARY PROJECT	759

ЗБОРООБРАЗУВАЧКИ ПРОЦЕСИ КАЈ ГЛАГОЛИТЕ ИЗВЕДЕНИ ОД СОПСТВЕНИ ИМИЊА ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК

Ирена Павлова, Билјана Ивановска

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип
(E-mail: irena.pavlova@hotmail.com; biljana.ivanovska@ugd.edu.mk)

Апстракт

Во овој труд се прави приказ на зборообразувачките процеси кај глаголите во германскиот јазик, пред сè, оние изведени од сопствени имиња (лични имиња, презимиња, прекари, псевдоними, фамилијарни, племенски, етнички и географски имиња). Се прави обид да се побие мислењето дека глаголите изведени од сопствените имиња се многу ретки. Објаснувањата ги поткрепуваме со примери од типот: Charles C. Boycott (*boycottieren/бојкотира*), Christian J. Doppler (основоположникот на доплер сонографијата, *dopplern/доплер*), Gregor Mendel (*mendeln* или *ausmendeln* / закони за наследни белези), Charles D. Dotter (*dotter/синоним за ангиопластика*) и др. Како корпус се користат германски потврди од дневни и неделни весници и списанија кои беа најдени во германскиот јазичен корпус на Институтот за германски јазик во Манхајм. Целта е да се покаже дека глаголската форма од презимето „*Röntgen*“ (Рентген) не е единствен пример за овој вид на зборообразувачки процес во германскиот јазик (*röntgen*). Се наведуваат примери на германски глаголи кои се етаблирани во јазичниот систем, а кои се изведени со експлицитна деривација, со конверзија или со внатрешна зборовна промена на сопствените имиња. Се опишуваат глаголите, како: *stoibern*, *brahmsen*, *thomasmannen*, *wagnern* кои изразуваат дека личноста се однесува, изгледа, зборува, пишува и/или мисли како одредената/именуваната личност изразена преку овој глагол. Идејата е да се покаже дека глаголите изведени од сопствените имиња се чести и општо прифатени во германскиот јазичен систем.

Клучни зборови: зборообразување, глаголи, сопствени имиња, деривација, конверзија

1. Вовед

Трудов го структурираме во следниве истражувачки целини: 1) Вовед, 2) Теоретски поставки, 3) Цели на истражувањето (структура, значење и функција), 4) Резултати, 5) Заклучок.

Во воведот даваме осврт на зборообразувачките процеси на глаголите во германскиот јазик, според Димитрова М., Иванова М. и сор. (2006) и ги прикажуваме следниве зборообразувачки процеси кај глаголите, што ги поткрепуваме со неколку примери:

- А) Композиција (глагол+глагол) — (*presspolieren, trennschleifen*),
- Б) Конверзија — (*dampfen←Dampf, regnen←Regen*),
- В) Експлицитна деривација — (*bedienen, bedrohen*, /транзитивизација со префикс/),
- Г) Имплицитна деривација — (*saugen-säugen, fallen-fällen*).

Како корпус се користат германски потврди од дневни и неделни весници и списанија кои беа најдени во германскиот јазичен корпус на Институтот за германски јазик во Манхајм (DeReKo, COSMAS II) и за кои е дозволен слободен пристап преку интернет.

Глаголската форма од презимето „*Röntgen*“ (Рентген) не е единствен пример за овој вид на зборообразувачки процес во германскиот јазик (*röntgen*)¹. Се наведуваат примери на германски глаголи кои се етаблирани во јазичниот систем, а кои се изведени со експлицитна деривација, со конверзија или со внатрешна зборовна промена на сопствените имиња. Идејата е да се покаже дека глаголите изведени од сопствените имиња се чести и општо прифатени во германскиот јазичен систем. Charles C. Boycott (*boycottieren/бојкотира*), Christian J. Doppler (основоположникот на доплер сонографијата, *dopplern/донлер*), G. Mendel (*mendeln* или *ausmendeln/закопи за наследни белези*), Charles D. Dotter (*dottern/синоним за ангиопластика*) и др.

Во понатамошниот дел од текстот даваме табеларен приказ на глаголите изведени од сопствени имиња, името од кое се изведени, нивното значење според Толковниот речник на македонскиот јазик (2014) како и значењето според Дуденовиот речник за значењето на германските зборови достапен на интернет.

Табела (1)

¹ “Leider doch. 1968 etwa haben wir einem englischen Team erlaubt, Tutanchamun zu **röntgen**. Wie wir heute wissen, hat es einfach einen Teil der Mumie gestohlen!“ (Süddeutsche Zeitung, 22.01.2014, S.16)

<u>Глагол</u>	<u>Личноста, според која е изведен глаголот</u>	<u>Значење на глаголот според „Duden – Online WB“</u>	<u>Значење во македонскиот јазик</u>
röntgen	Wilhelm Röntgen – германски машински инженер и физичар	mit Röntgenstrahlen untersuchen	прегледува на рентген (рентген – апарат за преглед (снимање) на телото со помош на рентгенски зраци)
fletschen	Според американскиот медицинар Флетчер, (Mittelhochdeutsch)	von Tieren als Ausdruck der Aggression dem Gegner die Zähne zeigen; blacken	‘ржи (испушта специфичен глас, реве, покажува заби некому)
galvanisieren	Luigi Galvani- италијански истражувач , физичар и анатом	mithilfe der Elektrolyse mit einer dünnen Schicht aus Metall überziehen	галванизира (покрива со слој на метал со помош на галвански електрицитет)
lumbecken	Emil Lumbeck- германски пронаоѓач	Bücher durch das Aneinanderkleben der einzelnen Blätter ohne Fadenheftung binden; aufbinden	врзува; поврзува, (соедини, спои со јазол два краја на конец, јаже и сл.; врзе, соедини, спои едно со друго)
lynchen	William Lynch, претседател на граѓанскиот суд во Вирџинија, американски судија	ohne Urteilsspruch töten	линчува (без судска предуда), извршува линч над некого, казнува со најстрога казна (бесење, каменување, стрелање) на самото место, без судење
mensendiecken	Bess Mensendieck, холандско-американска докторка и наставничка по гимнастика	eine bestimmte, besonders dem Körper der Frau angepasste Gymnastik betreiben	вежба гимнастика (физички вежби што служат за развивање и одржување на мускулатурата на телото)
merzerisieren	John Mercer- англиски индустријалец	verdichten und glänzend machen	да прави нешто густо и сјајно (на пр. со употреба на памук)
morsen	Samuel Morse, американски сликар и пронаоѓач на телеграфски систем	mit dem Morseapparat Morsezeichen geben	испраќа Морзеови пораки (само во изразот Морзеова азбука - код во кој секоја буква или знак е претставен со специјална комбинација од точки и цртички и се користи во морзеовиот телеграфски апарат)

bezirzen	Zauberin Circe, грчко- митолошка волшебничка	auf verführerische Weise durch charmante Überredung für seine Wünsche gewinnen	кандиса, намами, смота, (свие во клопче, намота на нешто; излаже, измами некого)
fuggern	Jakob & Anton Fugger, германско трговско семејство, бизнисмен од Швабија	Handeln treiben	води трговија, тргува
fringsen	Josef Kardinal Frings, архиепископ, кардиналот Фрингс од Келн, кој чувствително го согледал преживувањето од повоениот период	etwas aus der Not heraus stehlen	одзеде; украде (зеде нешто што му припаѓало на друг), санкционираната, илегалната набавка на средства за преживување и огревен материјал
kneippen	Pfafer Kneipp, баварски римокатолички свештеник, познат како хидротерапевт и билкар	eine Kneippkur machen	лечи, лекува, лечење со водена масажа.
verballhornen	Johann Ballhorn, германски печатар	entstellen	изобличи (смени облик на нешто, направи да биде без вообичаениот облик, нагрди, изопачи)

aphrodisieren	Афродита – грчка божица на убавината	scharmieren	предизвикува љубовни чувства, шармира
----------------------	--------------------------------------	-------------	---------------------------------------

2. Структура

Во принцип, овие глаголи се образуваат со експлицитна деривација и од именска основа, или со изведување од зборообразувачки афикси, како префикси *ver-* и *ent-* или суфикси *-el* и *-isier*, на пример: *vergolden*, *entgräten*, *skandalisieren*. Но, и преку конверзија, преку промена на зборовната класа,

fisch(en) од *Fisch*. Глаголите од лични имиња според Хорнбрух (1996: 125), од средновисоко германскиот јазик се образуваат со деривација и конверзија.

Пример за експлицитна деривација:

“Klang Sinnlichkeit und Übersichtlichkeit sind die Prämissen dieser aparten "Tondichtungen", in denen es gewiss mahlert und ‚**strausselt**‘ und da und dort auch gehörig bernsteint. Nie werden die Grenzen des guten Geschmacks überschritten, auch kompositorische "Schrägstände" gehen angenehm ins Ohr - und die Wiener Philharmoniker taten alles, um dem Komponisten mit unvergleichlichem Timbre zu gefallen: von den Kontrabässen, die seidig den Passacaglia-Grund liefern, über Fagott, Klarinette, Oboe, Piccolo zum virtuosen Solo-Cello und den brillanten Scherzo-Tupfern von Horn und Trompete. Das ist Spielmusik mit hohem technischen Anspruch, superben Klang-Mischungen und ein "well made play", dem man entspannt zuhören kann. Ein bisserl lang freilich ist es unterm Strich auch...“ (Salzburger Nachrichten, 31.01.2000, Ressort: Kopf Story; Freude und Vergnügen am Neuen)

Пример за конверзија:

"Wir hatten nur eine Bitte an die Künstler, und die war, sich nicht unbedingt auf Schubert zu konzentrieren, denn es **schubertet** ja sonst überall", bemerkte Bernd H. Becher. Vor allem staune man immer wieder, wie es denn möglich sei, mit einem Budget von 380.000 Schilling eine derart umfangreiche Konzertreihe zu realisieren. Neben den Einnahmen aus den Kartenverkäufen finanzieren sich die Konzerte durch die Förderung des

Standes Montafon und des Landes Vorarlberg. Offen bekennen sich die Verantwortlichen auch zur Zusammenarbeit mit der Montafoner Tourismusbranche. "Wieso nicht, wenn es beiden Partnern nützt" (Becher). Man habe mit niedrigen Eintrittspreisen eine Möglichkeit gefunden, Kultur an den Urlaubsgast im Montafon zu bringen". (Vorarlberger Nachrichten, 14.05.1997, S. D5, Ressort: Kultur; Konzertjubiläum im Montafon)

Глаголи основани од име и презиме на една личност, со цел нивно појаснување:

„Ironisch reflektiert Gawrisch mit diesem Protagonisten seinen Beruf, er **thomasmant**, er jandlt. Und vor allem spricht er mit einer so eigenen Stimme, dass die Blogger vom Open Mike begonnen haben, Texte von Gawrisch auf Deutsch zu übersetzen: „Dringlichkeitsvisite im Gewölbe“ heißt pissen gehen. Mit Verben wie „schnipfentisieren“ kulminiert der Text in einem avantgardistischen Experiment“. (Die Tageszeitung, 12.11.2013, S. 17; Die ganze Bandbreite der deutschen Sprache)

3. Значење

Многу глаголи образувани со конверзија, како: *stoibern*, *brahmsen*, *thomasmannen*, *wagnern* изразуваат дека личноста се однесува, изгледа, зборува, пишува и/или мисли како одредената/именуваната личност изразена преку овој глагол. Во одредени ситуации, зависно од јазичниот контекст, овие глаголи имаат пејоративно значење.

„Deren schwurbelige Begrifflichkeiten wie „Ge-stell“ und „Ek-sistenz“ verhindern ein grundlegendes Nachdenken über Heidegger in dem Maße, wie der Autor selbst zu **heideggern** beginnt“. (Süddeutsche Zeitung, 16.06.2010, S. 14; Eine Überdosis Schwarzwald)

„Das perfekte **Stoibern** führt stets sein Namensgeber vor, der Landesvater erscheint stets nach dem Anpfeiff. Beim Stoibern möchte niemand übersehen werden“. (Süddeutsche Zeitung, 14.05.2005, S. 47; Das Oval, das kreißte)

Unerträglich sind nicht die schwer verständlichen Texte, sondern jene, die gar nicht sie selber sind: Texte mit Fachbegriffen, die wie Eisschollen durchs eigene Gedankenmeer treiben - und keinen Grund bekommen; Texte, die die Sprache anderer nachahmen. Schon Martin Heidegger untersagte bekanntlich, daß in seinen Seminaren geheideggert würde. Man soll auch nicht **popporn**, **benjaminisieren**, **adornölen** under **blumenbergern** - kurz: seinen Lehrern nicht in den Sprachstapfen folgen. Daß gleiche Gedanken zu gleicher Sprache führten, ist eine allzubequeme Ausrede für Gedankenlosigkeit. Außerdem gibt es keine zwei gleichen Gedanken. Man steigt nicht zweimal in den gleichen Gedankenfluß. (Süddeutsche Zeitung, 05.12.1994, S. 47; Die Arbeit am unendlichen Text)

„Edison Denisov hatte es nicht leicht, Langham Smiths Rekonstruktion auf eine Debussy gerecht werdende Weise zu orchestrieren. Eröffnet werden in jedem Fall Perspektiven, die eine bisher kaum beleuchtete Seite Debussys bewußt machen: die eines Operndramatikers. Hier meldet sich kein durch Denisov modernisierter Debussy zu Wort, ebensowenig werden Assoziationen geweckt zu dem zu gleicher Zeit entstandenen Vorspiel "L'apre`s midi d'un faune". Schlüssig erscheint es aber, daß es Denisov bei Rodrigue **wagnern** läßt, den von Debussy verehrten Mussorgskij und Alexander Borodin Gehör schenkt und mit expressiv leuchtenden Klangmischungen den Spuren Pelle`as' und Melisandes folgt, ohne sie zu kopieren“. (Salzburger Nachrichten, 03.06.1993; Der Meister der Innerlichkeit als Operndramatiker)

Разбирливоста на овие глаголи се утврдува од два фактора: Многу глаголи кои покажуваат одредени методи или дејствувања (рентген) се веќе етаблирани во јазичниот систем. Кај овие глаголи не е важно дали личноста е позната или не, глаголите се учат и можат да се ‘изгуглаат’ на интернет. Разбирливоста на одредени глаголи зависи од познавањата на слушателот/читателот (er eichingert). Главно се јавуваат во усната комуникација, или во дневните актуелни и печатени медиуми. Постојат глаголи кои релативно не се поврзани со временска определба (goethen, schillern), и во основа означуваат личност, што е позната во секоја традиција и култура.

„Wahrlich, es **goethet** und **schillert** gehörig im Süden Thüringens. Und das nicht nur in Weimar, dem klassischen Ziel des deutschen Bildungstourismus, von dem bis zum Jahr 1999, wenn der 250. Geburtstag Goethes zu feiern und Weimar die 'Kulturhauptstadt Europas' ist, noch genug die Rede sein wird“. (Süddeutsche Zeitung, 14.08.1995, S. 18)

4. Заклучни белешки

Глаголите изведени од имиња се општо прифатени и често употребувани во јазичниот систем. Како зборообразувачки процеси кои ги сретнавме кај овие глаголи се: конверзија и експлицитна (поретко имплицитна) деривација. Овие се поврзани се со усна и пишана комуникација, а некои не се временски ограничени. Како перспектива на идно истражување би била контрастивна студија во јазичниот пар германско-македонски.

5. Литература

а) На латиница

- Dimitrova, M., Ivanova, M., Stereva, K. (2006): „Wortbildung und Semantik“. Universitätsverlag „Hil. Kyrill und Method“. Veliko Trnovo, 2006.
- Donalies, E. (2016): „Röntgen-Verben aus Personennamen“. Sprachreport 32 (2016), H.3, S. 34-37.
- Hornbruch, H. (1996): Deonomastika – Adjektivbildungen auf der Basis von Eigennamen in der älteren Überlieferung des Deutschen. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht (= Studien zum Althochdeutschen 31).
- Wengeler, M. (2010): *Schäubleweise, Schröderisierung und riestern*. Formen und Funktionen von Ableitungen aus Personenamen im öffentlichen Sprachgebrauch. In: Komparatistik online, S. 79-98.

б) на крилица:

- Толковен речник на македонскиот јазик, 6 тома, (редакција: К. Конески, Ж. Цветковски, С. Велковска), Институт за македонски јазик, 2003, 2005, 2006, 2008, 2011, 2014).

в) Интернет линкови:

COSMAS II – Corpus Search Management and Analysis System

DeReKo – Deutsche Referenz Korpus

Duden, On-line WB. <https://www.duden.de/woerterbuch>